

Una unió teutònica

Sovint es diu que la Unió Europea ha servit durant molt de temps per amagar la debilitat francesa i la força alemanya. Ampliava la recerca descarada dels interessos nacionals de França i permetia a Alemanya fingir que no en tenia. La crisi de l'euro, però, ha traslladat el poder de manera decisiva a l'Alemanya d'Angela Merkel, i aquesta ha dissipat la il·lusió. La recent assignació de càrrecs, a més, la podria haver destruït.

Això no és evident a primer cop d'ull. Cap alemany no s'ha assegurat una gran posició –excepte Martin Schulz, que es manté com a president del Parlament Europeu–. Aquesta setmana, Jean-Claude Juncker, president entrant de la Comissió Europea, va repartir diversos càrrecs a persones designades pels seus governs nacionals. Günther Oettinger, alemany, s'encarregarà de l'“economia i societat digitals”: una cartera poc enlluernadora per a un home del membre més gran i més ric del club –encara que, per descomptat, Juncker insisteix que la nacionalitat dels comissionaris no és important. El treball d'Oettinger també estarà supervisat per un vice-president: Andrus Ansip, d'Estònia.

Però la influència alemanya es pot detectar d'una manera més subtil. El millor exemple és el comissari europeu d'Assumptes Econòmics i Monetaris. Des de l'erupció de la crisi de l'euro, ha hagut d'actuar com a gos guardià de la fiscalitat, renyant els països de l'eurozona que no compleixen els seus compromisos pressupostaris. Aquesta tasca l'han desenvolupat amb entusiasme dos finlandesos austers que han ocupat el càrrec des de 2010, actuant, explica un funcionari, “com si fossin alemanys”.

Aquest any, el Govern francès, poc amic de l'austeritat, ha pressionat fortament per concedir el càrrec a Pierre Moscovici, ministre d'economia francès entre 2012 i 2014. Tot i l'oposició de Merkel, després d'un llarg estira-i-arronsa Moscovici va aconseguir el càrrec. La seva feina, però, serà supervisada per dos vice-presidents de línia dura, incloent-hi un dels seus predecessors finesos, Jyrki Katainen. Moscovici es

Entre bastidors, Alemanya reafirma tranquil·lament la seva influència a Brussel·les.

porta bé amb Juncker, i encara cal temps per veure si la nova configuració funcionarà. Haurà de mostrar, però, una astúcia fins ara mai vista si vol actuar de manera independent. La primera prova serà bregar amb el seu propi país, que hores abans de la proclamació de Juncker va anunciar que cauria molt per sota dels objectius de dèficit que havia acordat amb la Comissió.

Juncker, que té molts crítics, ha deixat clar que no acceptarà ordres. Els seus nomenaments contenen diverses sorpreses. Amb la promesa de “canviar les coses”, va revelar una nova estructura que gairebé elimina la ficció que els 28 comissaris –i països– són iguals. Set vice-presidents han rebut papers transversals per garantir la coordinació de polítiques; un d'ells, l'holandès Frans Timmermans, serà un *primus inter pares*, i també haurà de vetllar perquè la comissió no interfereixi en els assumptes que és millor que tractin els mateixos Governos nacionals. No tots els canvis de Juncker agradaran a Merkel.

I no obstant això, el panorama més ampli sembla fet al gust dels alemanys. La comissió té una inclinació clarament més liberal que els seus predecessors,

amb escandinaus al càrrec de carteres tan importants com el comerç i la competència. La decisió de col·locar Jonathan Hill, el comissari britànic, a càrrec dels serveis financers ha indignat els crítics dels bancs al Parlament Europeu, entre d'altres. Però aturarà el lent distanciament dels membres de la zona euro, i hauria d'enfortir els membres del Govern britànic que volen reconciliar-se amb la UE en lloc de separar-se'n. Aquests dos canvis complauran Merkel.

Els alemanys també han tingut èxit en altres àrees. A la cimera de la UE del 30 d'agost, Donald Tusk, l'aleshores primer ministre de Polònia i ferm aliat de Merkel, va ser escollit president del Consell Europeu. Tusk parla alemany amb fluïdesa, però no francès. El nomenament, en la mateixa reunió, de Federica Mogherini, la inexperta ministra d'Afers Estrangers d'Itàlia com a alta representant de la UE per a les polítiques exteriors no és una amenaça real per als interessos alemanys. Merkel va ajudar a dissenyar l'elecció de Luis de Guindos, reformista i centrat a retallar el dèficit, com a president de l'Eurogrup, on els ministres de

Raons d'Estats

Finances dels països de la zona euro es reuneixen.

Potser el més revelador és que els alemanys s'han centrat en aquells càrrecs de baix perfil però d'alt impacte en què s'especialitza Brussel·les. Dins d'un Parlament Europeu cada vegada més ferm, el secretari general, Klaus Welle, s'ha convertit en una figura poderosa. A l'igual que Martin Selmayr, cap de personal del senyor Juncker, Welle pertany a la Unió Demòcrata Cristiana de Merkel (CDU). Segons algunes versions, una de les tasques més espinoses per a l'equip de Juncker va ser assegurar que prou càrrecs als gabinets dels comissionaris s'assignessin a membres de la CDU o els seus aliats.

Merkel sovint es beneficia dels errors d'altres grans països d'Europa. La topada de François Hollande amb uns índexs baixos de suport a França ha accelerat el declivi de la influència francesa a Brussel·les, encara que comencés molt abans que assumís el càrrec. Gran Bretanya, dirigida per un primer ministre euroescèptic i membre d'un partit que dona voltes a la idea de sortir de la UE és ara una veu molt més feble. El primer ministre italià, Matteo Renzi, va invertir enormes quantitats de capital polític –i va irritar diversos col·legues– per assegurar la posició de Mogherini, sense que això representi cap avantatge evident per a Itàlia.

Tria les teves batalles. No totes les batalles es guanyen dins d'una complexa burocràcia de 28 països i tot tipus de complicades normes institucionals. La diplomàcia alemanya a Europa està impulsada per una preocupació primordial: mantenir la línia fiscal contra les demandes d'un enfocament més ampli. L'oposició creix a tot el continent. Si França o Itàlia mai afronten seriosament les reformes estructurals, l'opinió general pot començar a tornar-se en contra de Merkel. Després dels esdeveniments de les últimes setmanes, però, trobarà que la maquinària de Brussel·les és més amable que mai.

The Economist

Traducció de Paula Arnas Antolí

Toni Canyís

Periodista

Alleujat. Martin Schulz ha declarat sentir-se alleujat després del triomf del “no” en el referèndum escocès. El president del Parlament Europeu, socialdemòcrata alemany, ex-candidat socialista a la presidència de la Comissió i persona culta, creu que així s'ha frenat un possible efecte dòmino. Schulz ha reconegut que la UE no tenia cap pla previst per si guanya el “sí”, perquè en els tractats no està recollit què passa si una part d'un Estat membre s'independitza. Però ha dit que caldrà parlar-ne. I ha reblat que, en molts casos, es tracta de “regions riques que volen deixar de

ser solidàries amb la resta”. Tot plegat, un reflex de com veuen les institucions europees la qüestió catalana.

És evident que el procés català topa contra els interessos dels grans Estats europeus que temen que el seu poder es debiliti si perden part dels seus territoris. Poder internacional i poder dins d'Europa. L'afeblit i desconcertat president francès, François Hollande, assegura que el separatisme “va contra la idea europea”. I el barroer Barroso es felicita pel “no” d'Escòcia perquè “és important una UE forta i uns Estats forts”. Hi ha qui reconeix que Europa tal com la coneixem no funcionaria si tots els pobles “es volen governar ells mateixos”. Aquesta és la qüestió: la UE és, sobretot, una suma d'interessos dels grans Estats o, a vegades, tan sols una resta. La democràcia, és clar, passa a segon terme davant la raó d'Estat.

Si hagués guanyat el “sí” a Escòcia, la Unió Europea hauria hagut de definir un protocol per a l'ampliació interna. La separació s'hauria pactat amb el Govern britànic, que, per raons estrictament comercials, hauria estat interessat que Escòcia fos readmesa a la UE per la via ràpida. Els que vinguessin darrere podrien seguir el mateix camí. Però això ja no serà així i la Comissió i els grans Estats europeus han pogut respirar tranquils.

“No hem aconseguit vèncer el fals estereotip de nació egoista i insolidària. Que la campanya escocesa pel Sí s'hagi basat en qüestions econòmiques no ens ha ajudat”

La secessió de Catalunya ja es veu que no serà pactada i, sense l'exemple britànic, no es trobarà amb un camí marcat a la Unió Europea. Això significa que haurà de demanar l'adhesió i rebrà la negativa previsible d'alguns Estats, començant per l'espanyol, que li barraran el pas durant anys. Però això no vol dir quedar fora d'Europa i encara menys del mercat únic europeu i de l'espai Schengen, perquè els interessos són els interessos. Amb tot, caldrà guanyar-s'ho. No obstant això, aquest mateix cordó sanitari pot tenir un costat positiu per a Catalunya, perquè la Unió Europea podrà tractar el problema català com una anomalia externa, sense la por que s'escampi per altres Estats.

Mentrestant, haurem de constatar un fracàs: no hem aconseguit vèncer el fals estereotip de nació egoista i insolidària. Que la campanya escocesa pel “sí” s'hagi basat en qüestions econòmiques no ens ha ajudat. Hem d'insistir en el tracte que dona l'Estat espanyol a la nostra cultura, a la nostra llengua, al nostre autogovern. I en el fet que som fervents europeistes, però no d'aquesta Europa.